

УДК 332.1

DOI: 10.31891/2307-5740-2022-302-1-37

КИШАКЕВИЧ Б. Ю.

<https://orcid.org/0000-0001-5721-8543>

e-mail: b_kyshakevych@ukr.net

МІГУЛКА О. О.

<https://orcid.org/0000-0001-9688-2009>

e-mail: polonia.direktor@gmail.com

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

МЕТОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

У статті проаналізовано сучасні підходи до оцінки ефективності лізингових операцій як зі сторони лізингодавця, так і зі сторони лізингоотримувача. Було показано, що в цій сфері немає однозначності стосовно вибору методології, яку слід використовувати для оцінки лізингових інвестицій. Аргументовано, що через те, що лізинг завжди обходиться дорожче за звичайної операції купівлю-продажу, не всі підприємці розуміють переваги цього нетрадиційного способу у виробничого інвестування, оскільки не враховується додатковий прибуток, отриманий від обороту вивільненого через використання лізингу капіталу. Показано, що найпоширенішим методом оцінювання ефективності лізингових операцій, є підхід, який ґрунтується на оцінці ефективності лізингу у порівнянні із близьким по економічній сутності видом активних операцій – банківським кредитом.

Ключові слова: лізингові операції; ефективність лізингу; лізингоотримувач; лізингодавець; банківський кредит; лізингові платежі, DEA аналіз.

BOHDAN KYSHAKEVYCH, OLGA MIGULKA

Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University

METHODS OF LEASING OPERATIONS EFFICIENCY EVALUATION

The article analyzes modern approaches to assessing the effectiveness of leasing operations both from the side of the lessor and from the side of the lessee. It was shown that in this area there is no unambiguity in the choice of methodology that should be used to assess leasing investments. It is argued that due to the fact that leasing is always more expensive than a regular purchase and sale transaction, not all entrepreneurs understand the advantages of this unconventional method of productive investment, since the additional profit received from the turnover of capital freed up through the use of leasing is not taken into account. There are also conflicting aspects of the legal regulation of the leasing business. It is shown that the most common method for assessing the effectiveness of leasing operations is an approach based on assessing the effectiveness of leasing in comparison with a type of active operations similar in economic essence - bank loans. The lessee, based on a comparison of the interest on the lease, which he will be obliged to pay to the lessor under the terms of the lease agreement, with the bank credit rate, may decide what will be of great economic benefit for him: to accept a lease agreement or to acquire property on credit. The disadvantages of leasing in comparison with lending can be attributed to its higher cost, since lease payments must compensate for the depreciation of property, the cost of invested resources and interest for servicing the buyer. However, the popularity of leasing is due to the fact that it is an effective method for accelerating the renewal of fixed assets. The lessee, based on a comparison of the lease interest with the bank lending rate, can make a decision - what will be of great economic benefit for him: to accept a leasing agreement or to acquire property on credit.

Keywords: leasing operations; leasing efficiency; lessee; lessor; bank credit; lease payments, DEA analysis.

Постановка проблеми у загальному вигляді

та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

В даний час на промислових підприємствах більшості ринків, що розвиваються основні виробничі фонди мають дуже високий рівень фізичного та морального зносу. У такій ситуації лізинг для промислові підприємств в умовах високих темпів науково-технічного прогресу і зростання конкуренції може бути дієвим інструментом інвестування в основний капітал.

На жаль лізингові операції на сучасному етапі в Україні є менш розвинутою формою економічних відносин у порівнянні з кредитуванням. Це може бути пояснене існуванням в методології аналізу лізингових операцій «вузьких місць», які залишаються недостатньо вивченими та висвітленими Крім цього існуючі підходи до оцінки ефективності лізингових операцій та лізингового бізнесу загалом подекуди не відповідають сучасним реаліям економічних відносин. Мають місце і суперечливі аспекти правового регулювання лізингового бізнесу. Нерозвиненість лізингового ринку в Україні, відсутність уніфікованих методик аналізу ефективності лізингових операцій обумовлюють потребу в дослідженні існуючих підходів до обліково-аналітичного забезпечення лізингу та вивченні зарубіжного досвіду у цьому напрямку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Аналіз літератури, присвяченої питанню оцінки ефективності лізингових контрактів показав, що в цій сфері немає однозначності стосовно визначення методології, яку слід використовувати для оцінки лізингових інвестицій.

Сьогодні практики та науковці користуються підходами та методиками, більшість з яких були опубліковані більше 20 років тому і не відображають змін, що відбулися в галузі лізингу. Роботи, присвячені проблемам створення комплексного критерію оцінювання економічної ефективності фінансового лізингу почали з'являтися здебільшого в США в 1970-і рр. Так, важливого з практичної точки зору значення мала стаття Майерса, Ділла і Баутіста [1] опублікована у 1976 в журналі «Фінанси», у якій автори ідентифікували види фінансових потоків, які мають ключове значення для аналізу ефективності лізингових операцій. У статті Леві і Сарната [2] запропоновано базову модель оцінки ефективності та детально обґрунтовано взаємозв'язок між фінансовим лізингом і кредитоспроможністю фірми.

Дослідженню проблем ефективності лізингових операцій присвячено чимало публікацій як закордонних, так і вітчизняних науковців, серед яких слід виділити роботи О. Нагорного [3], О. Грицино [4], А. Нечасва, С. Захарова, Ю. Барикіна, О. Кузнецової [5], С. Калабухової [6], С. Рахмана [7], В. Далфрада, А. Сохрабіана, А. Наджафабаді, Дж. Алвані [8], А. Ашгара, М. Косара. А. Талата [9], А. Чіскової, Дж. Дерко [10], Л. Гуйди [11], М. Правди, Д. Онишко [12], І. Палієнко, В. Кочеткова [13], Б. Кишакевича [14].

На думку більшості фахівців із лізингу, на сьогодні у світі не розроблено єдиного універсального підходу до оцінювання ефективності лізингових операцій як інвестиційного інструменту. Як зазначає Кочетков В.М., «це в свою чергу дещо гальмує процес розвитку лізингу, особливо в Україні – до теперішнього часу не має розуміння переваг цього нетрадиційного способу виробничого інвестування. А вже в кінцевому підсумку він завжди обходиться дорожче за звичайну купівлю-продаж через неврахування додаткового прибутку, отриманого від обороту вивільненого з використанням лізингу капіталу» [13].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття

Незважаючи на значну кількість досліджень, присвячених проблемі оцінки ефективності лізингових операцій, не вирішеною залишається проблема врахування цілої низки важливих показників та особливостей обліково-аналітичного забезпечення лізингу в Україні, які б дозволили адаптувати західні підходи та моделі.

Формулювання цілей статті

Метою статті є проаналізувати сучасні західні підходи до оцінювання ефективності лізингових операцій, які у своїй практиці використовують як лізингоотримувачі, так і лізингодавці та вивчити можливості їх застосування в умовах українського ринку лізингу.

Виклад основного матеріалу.

Аналіз ефективності лізингових операцій проводять з позицій усіх учасників типової лізингової угоди: лізингодавця, лізингоотримувача та деколи продавця. Для коректного оцінювання ефективності лізингових операцій слід врахувати особливості оподаткування операцій з фінансового та операційного лізингу, через те, що у таких операціях оподаткування по-різному впливає на фінансові результати учасників операцій.

Важливим елементом підвищення ефективності лізингових операцій є використання сучасних підходів до визначення розміру лізингових платежів. Таким інструментом може служити метод розрахунку орендних платежів у випадку операційного лізингу, що враховує методику нарахування амортизації за весь період і включає розрахунок сум страхових виплат з фінансового та майнового страхування. В основі цього методу лежить метод нарахування амортизації за сумою років з урахуванням сум страхових виплат з фінансового та майнового страхування. Формування розміру орендної плати відбувається через змінний коефіцієнт амортизації, що змінює значення показників.

В Україні амортизацію об'єкта фінансового лізингу нараховує лізингоотримувач. Згідно із чинним законодавством строк амортизації можна встановити:

- через строк корисного використання – якщо в кінці строку дії договору фінансового лізингу об'єкт переходить у власність лізингоотримувача;
- за найменшим із двох строків (за строком корисного використання або за строком дії договору фінансового лізингу) – якщо об'єкт оренди після закінчення договору підлягає поверненню орендодавцеві [3].

Слід розрізняти поняття стандартного терміну корисного використання основних засобів і ефективного використання. Стандартний термін корисного використання основних засобів відрізняється не тільки через їх фізичний знос, але й також через функціональний знос та вплив на ці процеси інших виробників конкретних основних засобів в конкретних галузях.

У зв'язку із цим, термін на який передаються основні засоби при операційному лізингу має велике значення як для орендодавця, так і для орендаря. Термін передачі основних засобів важливий для орендаря, оскільки орендар повинен купувати орендоване майно на той період, коли ефективність його використання максимальна: це принесе максимальний прибуток від його використання.

У свою чергу для орендодавця термін передачі основних засобів також має велике значення, оскільки орендодавець може використовувати орендоване майно для повторної передачі, але іншому

орендарю, поки не досягне повної функціональної амортизації цього орендованого майна.

Для визначення вартості орендованого майна, яке піддається амортизації і відображається як актив, необхідно розрахувати коефіцієнт частини орендованого майна, що амортизується у випадку операційного лізингу за наступною формулою:

$$K_D = \frac{E f_{av}}{t_s} \quad (1)$$

де $E f_{av}$ - середнє значення вартості основних виробничих фондів;

t_s - нормативний термін корисного використання основних виробничих фондів.

У роботі [5] запропоновано математичну модель обчислення лізингових платежів за кожен рік у випадку операційного лізингу з використанням методу нарахування амортизації із врахуванням процесу страхування:

$$n = \left[\left(\frac{\Pi K_A}{(1+N)^N} m^2 (\alpha + \beta) + \left(2\Pi K_A \frac{m}{(1+N)^N} + \frac{D}{N} \right) (1 + \gamma) \right) (1 + \psi) + \lambda \left(\frac{\Pi K_A}{(1+N)^N} m^2 \right) \right] \quad (2)$$

де Π – вартість лізингового майна для розрахунку лізингових платежів у випадку операційного лізингу;

m – кількість років до завершення періоду амортизації;

N - кількість років амортизації при операційному лізингу;

α - процентна ставка за кредитом;

β - процентна ставка комісії;

D - розмір додаткової послуги, яка визначається угодою лізингу;

n – розмір орендної плати;

γ - ставка ПДВ;

Ψ - процент страхування фінансових ризиків;

λ - процент гарантії по страхуванню майнових ризиків [5, с.15].

Важливим етапом оцінки ефективності лізингових операцій є визначення доходу лізингодавця. Фінансовий дохід орендодавця можна обчислити як різницю між сумою мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості об'єкта фінансової оренди та теперішньою вартістю вказаної суми, що визначена за орендною ставкою відсотка [11].

Орендна ставка відсотка — це відсоток, при якому теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів і негарантованої ліквідаційної вартості буде рівною справедливій вартості об'єкта лізингу на початок операції [12].

Дохід лізингодавця представляє собою розподілений у часі грошовий потік, що генерується об'єктом лізингу або лізинговою угодою.

Обчислення теперішньої вартості мінімальних орендних платежів проводять через дисконтування утворених об'єктом лізингу грошових потоків.

У залежності від термінів надходження грошові потоки лізингової угоди можна поділити на:

- ✓ пренумерандо — це потік, який має місце на початку кожного часового періоду;
- ✓ постнумерандо — це потік який відбувається в кінці періоду.

Ануїтет — це грошовий потік з рівними по величині часовими інтервалами та сумами вкладів (виплат).

Теперішню вартість мінімальних орендних платежів (ТВА) у випадку ануїтету, який реалізується на початку кожного часового періоду (пренумерандо) можна отримати наступним чином:

$$TVA = A \times \left[1 + \left(1 - \frac{1}{(1+i)^{n-1}} \right) : i \right] \quad (3)$$

де A - мінімальний лізинговий платіж у вигляді ануїтету;

n - кількість періодів сплати лізингових платежів та нарахування відсотків згідно із лізинговою угодою;

i - відсотки згідно із лізинговою угодою.

Із (3) отримуємо:

$$A = \frac{TVA}{\left[1 + \left(1 - \frac{1}{(1+i)^{n-1}} \right) : i \right]} \quad (4)$$

У випадку постнумерандо теперішню вартість суми мінімальних лізингових платежів отримують за формулою:

$$TBA = A \times \left[\left(1 - \frac{1}{(1+i)^n} \right) : i \right] \quad (5)$$

Звідки мінімальний лізинговий платіж у вигляді ануїтету визначається наступним чином:

$$A = \frac{TBA}{\left[\left(1 - \frac{1}{(1+i)^n} \right) : i \right]} \quad (6)$$

Найпоширенішим методом визначення ефективності лізингової угоди, який використовують у фінансовій практиці у США є підхід, який ґрунтується на оцінці ефективності лізингу у порівнянні із близьким по економічній сутності видом активних операцій – банківським кредитом. Ефективність лізингової операції стосовно лізингоодержувача у цьому випадку можна оцінити шляхом порівняння загальної суми, яка буде ним виплачена у відповідності із лізинговою угодою, із ціною лізингового майна, який можна було б отримати за готівку або взяти в кредит. При цьому слід брати до уваги податкові та інші пільги, які передбачено для лізингоодержувача.

Зіставлення остаточної ціни майна на основі з покупкою на умовах банківської позики можна провести порівнявши лізинговий процент із банківським на основі наступних формул:

$$C_{cr} = C_0 + \frac{P_1}{T_1} - T_2 \quad (7)$$

де C_{cr} - ціна майна у випадку використання кредиту;

C_0 - ціна майна;

P_1 - процентні виплати за кредитом;

T_1 - податок з доходу;

T_2 - податковий кредит у випадку прискореної амортизації.

$$C_{lz} = \frac{P_1 - \frac{Cr_2 + D}{t}}{T_3} + Crs \quad (8)$$

де C_{lz} - ціна майна у випадку використання лізингу;

P_1 - щорічні процентні виплати за лізингом;

Cr_2 - податковий кредит;

D - знижки для лізингоотримувача;

t - строк дії лізингової угоди;

T_3 - податок з доходу;

Crs - залишкова ціна лізингового майна.

Для отримання проценту у випадку фінансового лізингу (I_r), який можна було б порівняти із умовами кредитування можна скористатись наступною формулою:

$$I_r = \frac{A + P_1}{0.5 \cdot (C_i - Crs)} \quad (9)$$

де P_1 - лізингові платежі (річні);

A - щорічна амортизація майна;

C_i - початкова ціна предмету лізингу.

Лізингоотримувач на основі порівняння відсотків за лізингом, які він буде зобов'язаний сплатити лізингодавцю за умовами лізингової угоди, з банківською кредитною ставкою, може прийняти рішення - що для нього матиме більшу економічну вигоду: прийняти лізингову угоду чи придбати майно у кредит.

С. Калабухова в роботі [6] пропонує використовувати показник лізинговіддачі при аналізі ефективності лізингових операцій. В ньому закладено ідею порівняння зіставленні загальної суми показників, які позитивно впливають на економічний ефект для підприємства та показників, які його зменшують:

$$L_e = \frac{\sum_{i=1}^n L_i + \sum_{i=1}^n PK_i}{\sum_{i=1}^n LPI_i + \sum_{i=1}^n PPI_i + \sum_{i=1}^n PZ_i} \quad (10)$$

де L_e – лізинговіддача;

n – кількість фінансових потоків згенерованих лізинговими угодами;

PK_i – сума податкового кредиту, який нараховано за кожною лізинговою угодою;

$ЛП_i$ – сума усіх лізингових платежів, які сплачено на момент обчислення лізинговіддачі;

PP_i – сума інших витрат, пов'язаних лізинговою угодою;

$PЗ_i$ – сума усіх податкових зобов'язань, пов'язаних із реалізацією предмету лізингу.

В [6] зазначається, що якщо L_e меншим за одиницю, лізингові операції будуть не вигідними для банку. Значення показника можна розраховувати як наприкінці дії договору лізингу, так і на певний час за період його дії, як за одним договором, так і за декількома.

Деколи при оцінці ефективності лізингових операцій використовують DEA-аналіз. Так, у роботі [7] було використано DEA-аналіз для оцінки та розкладення сукупної факторної ефективності роботи лізингових компаній на технічну, масштабну і комбіновану ефективність з метою дослідження слабкої ефективності 22 лізингових компаній Бангладешу за період з 2013 по 2017 рр. було використано також коефіцієнтний аналіз, на основі якого було проведено різночасові та багатосторонні порівняння ефективності роботи цих компаній. Для оцінки ефективності використовувалися три вхідні і дві вихідні змінні з опублікованих звітів аналізованих компаній. Середній показник TFPE всіх лізингових компаній складає всього 31,86%, в той час як середній показник OTE становить 64,28%.

У статті [8] використовуються DEA моделі для оцінки ефективності та ранжування лізингових компаній на Тегеранській фондовій біржі (TSE). Загальні активи, P / E і ROE тут було використано у ролі вхідних змінних, а прибуток на акцію, коефіцієнт поточної ліквідності і зростання продажів – у ролі вихідних змінних. Результати, отримані у цій статті вказують на те, що CCR і BCC моделі не дозволяють провести ранжування п'яти розглянутих лізингових компаній. З огляду на те, що стандартні DEA моделі було не можливо використати для ранжування іранських лізингових компаній, авторами було використано DEA модель суперфективності, а саме AP-DEA модель.

У дослідженні ефективності лізингових компаній в Пакистані [9] оцінювалася рентабельність, технічна ефективність за період з 2005 по 2010 роки за допомогою параметричного Stochastic Frontier Approach (SFA). Вхідні і вихідні змінні були обрані у відповідності до підходом, заснованим на доданій вартості. Результати показали, що лізингові компанії ефективні з точки зору прибутковості на 86,4%, з технічної точки зору на 86,5% і з точки зору витрат на 89%. Крім того, дослідження також показало, що фінансова криза в 2009 році негативно вплинув на прибутковість лізингового бізнесу.

У статті [10] було запропоновано методологію оцінки ефективності фінансового лізингу в умовах Словацької Республіки. Основне рівняння, яке враховує особливості оподаткування операцій фінансового лізингу в Словацькій Республіці матиме вигляд:

$$NAL = I - \sum_{t=1}^n \frac{(1-T) \cdot L_t + T \cdot D_t}{[1+r \cdot (1-T)]^t} \quad (11)$$

де I – розмір інвестицій на початок лізингової операції;

T - гранична ставка оподаткування прибутку;

L_t - це рівень погоджених лізингових внесків у році t ;

D_t - рівень амортизації, який буде застосовано у році t

r - це процентна ставка, необхідна для альтернативної форми фінансування інвестицій.

Фактично рівняння (1) виражає різницю між вартістю придбаного активу на момент початку лізингу та наступними доданками:

теперішня вартість лізингових внесків

$$\sum_{t=1}^n \frac{L_t}{[1+r \cdot (1-T)]^t} \quad (12)$$

економія податків від лізингових платежів, які орендар отримав в певні роки під час лізингу, оскільки орендар враховує весь лізинговий платіж як податкові витрати.

$$\sum_{t=1}^n \frac{T \cdot L_t}{[1+r \cdot (1-T)]^t} \quad (13)$$

Через це, можна додати цю суму до вартості інвестиції.

економія на податках на амортизацію, яку лізингодавець отримав в окремі роки оренди, тому що орендований об'єкт амортизується лізингодавцем (через це суму інвестицій слід зменшити на розмір економії на податках) [10]:

$$\sum_{t=1}^n \frac{T \cdot D_t}{[1+r \cdot (1-T)]^t} \quad (14)$$

У таблицях 1–3 представлено показники ефективності лізингових операцій з позицій усіх учасників лізингової угоди: продавця, лізингодавця та лізингоотримувача, на основі яких можна отримати комплексну оцінку ефективності для кожного із них.

Таблиця 1

Показники комплексного оцінювання ефективності лізинговому бізнесі (зі сторони продавця)

Динаміка продажів
Динаміка прибутку
Рентабельність продажів
Оборотність оборотних активів
Тривалість обороту оборотних коштів
Оборотність запасів готової продукції
Тривалість обороту запасів готової продукції
DEA аналіз ефективності продажів
SFA аналіз ефективності продажів

Таблиця 2

Показники комплексного оцінювання ефективності лізинговому бізнесі (зі лізингодавця)

Порівняння з альтернативними лізинговими послугами
Порівняння з альтернативними фінансовими інвестиціями
Рентабельність лізингової операції
Показники ефективності на основі DEA аналізу
Показники ефективності на основі SFA підходу

Таблиця 3

Показники комплексного оцінювання ефективності лізинговому бізнесі (зі лізингоотримувача)

На основі порівняння із альтернативними угодами	На основі порівняння із кредитуванням
Внутрішня норма дохідності лізингового контракту	Зіставлення окремих складових грошових потоків при лізингу та кредитуванні
Чистий приведений дохід	Порівняння дисконтованих грошових потоків при лізингу та кредитуванні
Рентабельність лізингового контракту	Порівняння лізингової ставки із банківськими процентами
Термін окупності інвестицій	

Таким чином, до недоліків лізингу в порівнянні з кредитуванням можна віднести його більш високу вартість, оскільки лізингові платежі, які сплачує лізингоотримувач лізинговій компанії, повинні компенсувати амортизацію майна, вартість інвестованих ресурсів і відсотки за обслуговування покупця. Проте популярність лізингу пояснюється тим, що він являє собою ефективний метод прискореного оновлення основних засобів. Він дозволяє підприємству отримати в своє розпорядження виробничі засоби, не купуючи їх і не стаючи їх власником. Проте лізинг зарекомендував себе у світі як найбільш економічно вигідний і доступний інструмент оновлення основних фондів, оскільки він володіє цілою низкою переваг:

1. Відсутня необхідність значних витрат власних коштів.
2. Періодичність платежів дозволяє лізингоотримувачу почати виплати тоді, коли він буде отримувати дохід від експлуатації лізингового майна.
3. Можливість скористатись податковими пільгами
4. Можливість застосувати прискорену амортизацію, забезпечуючи зменшення бази нарахування податків.
5. Лізингоотримувач має можливість оптимізувати структуру своїх активів, оскільки облік лізингового майна буде проводитись на позабалансових рахунках, у випадку коли предмет лізингу буде на балансі лізингової компанії (при кредиті або купівлі цього не передбачено).
6. Після закінченню терміну лізингової угоди у випадку повного покриття амортизаційних платежів, лізингоотримувач має можливість отримати майно за нульовою вартістю.
7. Фінансування своєї діяльності на основі лізингу є на порядок простішим і не вимагає заставного майна, тому що лізингодавець - власник майна до закінчення терміну договору.
8. Простота, доступність і ефективність лізингу дозволяє лізингоотримувачам вчасно оновлювати свої основні засоби.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі

Аналіз показав, що найпоширенішим методом оцінювання ефективності лізингових операцій, який активно використовують у фінансовій практиці не лише закордонні, але й вітчизняні лізингові компанії та аналітики є підхід, який ґрунтується на оцінці ефективності лізингу у порівнянні із близьким по економічній сутності видом активних операцій – банківським кредитом. Для коректного аналізу ефективності лізингових операцій слід при розрахунках враховувати різницю між поняттями стандартного терміну корисного використання основних засобів і їх ефективного використання. Часто при порівнянні лізингових угод із

звичайним придбанням майна через кредитування не враховують важливий чинник, а саме додатковий прибуток, отриманий від обігу вивільненого через застосування лізингу капіталу, що подекуди призводить до заниженої оцінки ефективності лізингу у порівнянні із звичайною операцією купівлі-продажу.

Література

1. Myers, C. M. Valuation of Financial Lease Contracts / Myers, C. M., Dill, D., Bautista, A. // Journal of Finance. - June 1976. - с. 799 – 819.
2. Levy, R. A. On Leasing, Borrowing and Financial Risk / Levy, R. A., Sarnat, M. // Financial Management. - Winter 1979. - с. 47 – 54.
3. Нагорний О. Фінансовий лізинг: облікові нюанси [Електронний ресурс] / Нагорний О. // Портал uteka.ua. - 29.08.19. - Режим доступу : <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-sxemy-buxgalterskix-provodok-30-finansovuj-lizing-uchetnye-nyuansy>
4. Грицино О. М. Оподаткування операцій лізингу і оренди в Україні / Грицино О. М. // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. - № 12. - с. 35-38. - Режим доступу : http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2011/12.pdf
5. Nechaev, A. S. Forming methodologies to improving the efficiency of innovative companies based on leasing tools / Nechaev, A. S., Zakharov, S. V., Barykina, Y. N., Vel'm, M. V., & Kuznetsova, O. N. // Journal of Sustainable Finance & Investment. – July 2020. – с. 1-18. - Режим доступу: <https://www.tandfonline.com/doi/epub/10.1080/20430795.2020.1784681?needAccess=true>
6. Калабухова С.В. Аналіз ефективності лізингових операцій / Калабухова С.В. // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. - 2014. - Вип. 3 (30). - С. 159-164.
7. Rahman S. K. An Evaluation of Leasing Companies' Efficiency Through Data Envelopment Analysis: A Study on Selected Firms of Bangladesh / Rahman S. K. // International Journal of Project Management and Productivity Assessment (IJPMPA). 2020. - 8(2). – P. 1-22. - URL: <http://doi.org/10.4018/IJPMPA.2020070101>
8. Dalfard V.M. Performance Evaluation and Prioritization of Leasing Companies Using the Super Efficiency Data Envelopment Analysis Model / Dalfard V.M., Sohrabian A., Najafabadi A.M., & Alvani J. // Acta Polytechnica Hungarica. - 2012.- Vol. 9. - No. 3. – с. 183-194.
9. Asghar Ali. Efficiency of Modaraba and Leasing Companies in Pakistan / Ali Asghar, Muhammad Jam e Kausar and Afza, Talat // Middle-East Journal of Scientific Research. - November, 2013. - 17 (3). – с. 305-314.
10. Csisksova A., Derco J. Measuring the efficiency of financial leasing / Csisksova A., Derco J. // Economics focus. - Biatec. - 11/2005. - Volume XIII. – С. 13-15.
11. Гуйда Л. Інвентаризація майна, переданого у фінансову оренду: Практична бухгалтерія [Електронний ресурс] / Гуйда Л. // Дебет-кредит. Український бухгалтерський тижневик. – 2001. – № 39. – Режим доступу : <https://dtk.com.ua/debet/ukr/2001/39/39pr18.html>
12. Правда М. Бухгалтерський та податковий облік орендних операцій: Практична бухгалтерія - Облік орендних операцій [Електронний ресурс] / Правда М., Онишко Д. // Дебет-кредит. Український бухгалтерський тижневик. – 2001. – № 05. – Режим доступу : <https://dtk.com.ua/debet/ukr/2001/05/05pr2.html>
13. Палієнко І.В. Аналіз сучасних методик оцінки ефективності лізингових операцій [Електронний ресурс] / І.В. Палієнко, В.М. Кочетков. – Режим доступу : <http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-1.pdf>
14. Кишакевич, Б.Ю. Стрес-тестування економічного капіталу банку на основі однофакторних моделей / Б.Ю. Кишакевич // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України : Збірник науково-технічних праць. – Львів : НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.02. – С. 210–219.

References

1. Myers, C. M., Dill, D., Bautista, A.: Valuation of Financial Lease Contracts Journal of Finance, June 1976, p. 799 – 819.
2. Levy, R. A., Sarnat, M.: On Leasing, Borrowing and Financial Risk. Financial Management, Winter 1979, p. 47 – 54.
3. Nahomy O. Finansoviy lizinh: oblikovi niuansy [Elektronnyi resurs] / Nahomy O. // Portal uteka.ua. - 29.08.19. - Rezhym dostupu : <https://uteka.ua/ua/publication/commerce-12-sxemy-buxgalterskix-provodok-30-finansovuj-lizing-uchetnye-nyuansy>
4. Hrytsyno O. M. Opodatkuvannia operatsii lizynhu i orendy v Ukraini / Hrytsyno O. M. // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2011. - № 12. - s. 35-38. - Rezhym dostupu : http://www.investplan.com.ua/pdf/12_2011/12.pdf
5. Nechaev, A. S. Fomning methodologies to improving the efficiency of innovative companies based on leasing tools / Nechaev, A. S., Zakharov, S. V., Barykina, Y. N., Vel'm, M. V., & Kuznetsova, O. N. // Journal of Sustainable Finance & Investment. – July 2020. – с. 1-18. - Rezhym dostupu : <https://www.tandfonline.com/doi/epub/10.1080/20430795.2020.1784681?needAccess=true>
6. Kalabukhova S.V. Analiz efektyvnosti lizynhovyykh operatsii / Kalabukhova S.V. // Problemy teorii ta metodolohii bukhgalterskoho obliku, kontroliu i analizu. - 2014. - Vyp. 3 (30). - С. 159-164.
7. Rahman, S. K. An Evaluation of Leasing Companies' Efficiency Through Data Envelopment Analysis: A Study on Selected Firms of Bangladesh / Rahman, S. K. // International Journal of Project Management and Productivity Assessment (IJPMPA). 2020. - 8(2). –с. 1-22. - Режим доступу: <http://doi.org/10.4018/IJPMPA.2020070101>
8. Dalfard, V.M. Performance Evaluation and Prioritization of Leasing Companies Using the Super Efficiency Data Envelopment Analysis Model / Dalfard, V.M., Sohrabian, A., Najafabadi, A.M., & Alvani, J. // Acta Polytechnica Hungarica. - 2012.- Vol. 9. - No. 3. – с. 183-194.
9. Asghar Ali. Efficiency of Modaraba and Leasing Companies in Pakistan / Ali Asghar, Muhammad Jam e Kausar and Afza, Talat // Middle-East Journal of Scientific Research. - November, 2013. - 17 (3). – с. 305-314.
10. Csisksova A., Derco J. Measuring the efficiency of financial leasing / Csisksova A., Derco J. // Economics focus. - Biatec. -

11/2005. - Volume XIII. – с.13-15.

11. Huida L. Inventaryzatsiia maina, peredanoho u finansovu orendu: Praktychna bukhhalteriiia [Elektronnyi resurs] / Huida L. // Debet-kredyt. Ukrainnyi bukhhalterskyi tyzhnevuk. – 2001. - № 39. - Rezhym dostupu: <https://dtk.com.ua/debet/ukr/2001/39/39pr18.html>

12. Pravda M., Onyshko D. Bukhhalterskyi ta podatkovyi oblik orendnykh operatsii: Praktychna bukhhalteriiia - Oblik orendnykh operatsii [Elektronnyi resurs] / Pravda M., Onyshko D. // Debet-kredyt. Ukrainnyi bukhhalterskyi tyzhnevuk. – 2001. - № 05. - Rezhym dostupu: <https://dtk.com.ua/debet/ukr/2001/05/05pr2.html>

13. Paliienko I.V. Analiz suchasnykh metodyk otsinky efektyvnosti lizynhovykh operatsii [Elektronnyi resurs] / I.V. Paliienko, V.M. Kochetkov. – Rezhym dostupu do statii: <http://probl-economy.kpi.ua/pdf/2012-1.pdf>

14. Kyshakevych, B.I. Stres-testuvannia ekonomichnoho kapitalu banku na osnovi odnofaktomykh modelei / B.Iu. Kyshakevych // Naukovyi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy: Zbirnyk naukovo – tekhnichnykh prats. Lviv: NLTU Ukrainy. – 2011. – Vyp. 21.02 S. 210 – 219.

Надійшла / Paper received : 19.12.2021

Надрукована / Printed : 31.01.2022